

MISIJSKI URED
Splitsko-makarske nadbiskupije



SESTRA LUKRECIJA ANĐA MAMIĆ

SLUŽBENICA MILOSRĐA

MATERIJALI ZA KVIZ

UVOD

Sestra Lukrecija Anđa Mamić pripada broju onih osoba čiji je život bio Hvalospjev Stvoritelju. To je bio život jednostavnosti i skromnosti, ali velike hrabrosti i odvažnosti, širine i velikodušnosti, molitve i rada, kontemplacije i akcije, ljubavi i žrtve za Boga i bližnjega.

Sestra Lukrecija rođena je 2. rujna 1948. godine u katoličkoj obitelji kao sedmo dijete od osmero djece oca Ivana i majke r. Sabljic u Zidinama u blizini Tomislavgrada, BiH. Osnovnu školu završila je u Dubrovniku, a srednju medicinsku u Cetinju. Odgoj u vjeri i večernja molitva postali su svakidašnjica malene Lukrecije, a kada je ostala bez oca u ranoj dobi, osjetila je, upravo u patnji, kako će jednoga dana postati redovnica.

„Župnik Andrija Iličić pokrenuo je val zvanja, mnogi su krenuli u poziv, neki su na tom putu i odustali, a neki pak ostali. Uz mene se na crkvenom okrilju približili sestra Kazimira, koja je također postala službenica milosrđa, te brat Luka, svećeni u Bruxellesu“, ispriповjediti je jednom prigodom sestra Lukrecija.

„ISUSE, TI ME ZOVEŠ“

Nadahnuti primjerom svoje starije sestre s. Kazimire i brata Luke, tadašnjega bogoslova, ušla je u samostan Službenica milosrđa 15. prosinca 1962. u Dubrovniku. Službenice milosrđa ustanovila je sv. Marija Krucifiksa di Rosa 1840. godine u Bresci u Italiji. Karizma je Družbe milosrdna Isusova ljubav u službi najpotrebnijih. Prve sestre, Službenice milosrđa, došle su u Hrvatsku, u Dubrovnik, 1853. godine još za života sv. Marije Krucifikse. Dvije godine kasnije stižu i u Split. Povjeren im je sav odgoj djece i mladih iz svih društvenih slojeva. Živjele su i prenosile baklju milosrdne ljubavi na mlade naraštaje sve do Drugoga svjetskoga rata kad im je rad bio zabranjen,

a školske zgrade s internatima oduzete. Sjedište hrvatske provincije Službenica milosrđa danas se nalazi u Splitu u Ulici sv. Ćirila i Metoda, na Dobrome. Sestre uglavnom djeluju u župnom, zdravstvenom i odgojnom pastoralu, te u općim službama provincije, a nekoliko je sestara angažirano izvan domovine, tj. u misijama. U Hrvatskoj sestre imaju dvanaest kuća te jednu u BiH, u Mostaru, gdje djeluju u školi i Caritasovu dječjem vrtiću „Sv. Josip“ od 1994. godine.

Svoje prve zavjete sestra Lukrecija položila je 30. kolovoza 1969., a vječne 29. kolovoza 1976. u Splitu. Nakon završene Srednje medicinske škole te Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove u Zagrebu s. Lukrecija djeluje uspješno u raznim službama i mjestima svoje Provincije. Šest je godina radila u dispanzeru u lošinjskom mještascu Nerezinama. Istaknula je na jednom mjestu kako joj je to iskustvo bilo kao svojevrsna (iako neusporediva) misijska postaja. Prema njezinu Ondje se od nje zahtijevalo da skinе redovničku uniformu pod isprikom da je to turističko mjesto i da je nezgodno da časna sestra obilazi bolesnike u svojoj redovničkoj odjeći. Jednom je dva sata raspravljala s direktorom oko toga: *„Ja uniformu neću skinuti jer ja vidim da svi turisti koji dolaze imaju povjerenja upravo u časnu sestru.“* I pustili su ju da radi u svojoj redovničkoj odjeći. Baš kad se navršilo šest godina rada u Nerezinama, došao je poziv provinciji kojoj je pripadala sestra Lukrecija za misije u Južnu Ameriku. Bilo je to 1984. godine.

Sestra Lukrecija od samog je početka redovničkog života u srcu osjećala poziv da ide u misije i da radi s najpotrebnijima.

„Moje misijsko zvanje rađalo se već ulaskom u samostan. Tijekom vremena formacije često sam čitala misijske časopise kao je Jeka iz Afrike. U meni je sve više rasla želja za radom u misijama.“

Tu želju iznijela je poglavarima, no trebalo je čekati dok je Gospodin provede u djelo. Ovako je to jednom prilikom izrekla:

„Svoje misijsko zvanje očitovala sam poglavarima i onda sam čekala još 15 godina. I kada je konačno došao poziv da mogu ići, rekla sam Gospodinu svoj da i odmah dala otkaz na poslu. Bilo mi je tada 36 godina. Rekla bih da je misijsko zvanje milost i velik dat Božji koji se ne može lako razumjeti, ali potiče da se krene u nepoznato, i to da se krene hrabro, pa iako je katkad i teško, radi Krista i njegova kraljevstva!“

Misijsko djelovanje sestra Lukrecija započela je 1984. godine stavljajući se na raspolaganje poglavarima zajedno sa sestrom Klementinom Banožić i sestrom Lenkom Čović za otvaranje nove zajednice u Latakungi u južnoameričkoj državi Ekvador na poziv tamošnjeg biskupa mons. Ruiza.

„Nekoliko godina prije toga ostala sam bez majke i mislila kako sada nema zapreka za odlazak u daleku zemlju. iako sam se naviknula na život u malom mjestu, rekla sam tada: Isuse, ti me zoveš, otvara se nova misija.“

Nakon primanja misijskoga križa u Splitu, 14. prosinca 1984., stupila je zajedno sa sestrom Klementinom i sestrom Lenkom na ekvadorsko tlo.

PRVI POTHVATI U SLUŽENJU LJUDIMA

Po dolasku u Ekvador sestre su pitale biskupa gdje će raditi, a on im je odgovorio: „Sestre, iznijet ću vam jednu poteškoću. Ja imam za vas pokrajinu gdje je misija veoma teška jer ondje nema stalnog svećenika, ali znam da je ondje vrlo potrebno raditi. Jeste li spremne, hoćete li tu raditi?“ One su mu odgovorile: „Hoćemo!“ Bio je to planinski dio Ekvadora, Palo Quemado, gdje je suptropska klima s podosta vlage. Bilo je tu sedam do osam malih pokrajina koje je trebalo obilaziti, gdje je trebalo zbrinjavati male zajednice.

Prema svjedočanstvu sestre Klementine prva stvar koju je sestra Lukrecija predložila napraviti bila je praonica i prostor gdje mogu oprati i urediti djecu kada dođu iz udaljenih sela. „Ne može se ništa napraviti s glavama punim krasta i rana, dok ih se ne opere!“ rekla je sestra Lukrecija. Izlažući taj prijedlog, ona se već unaprijed bila raspitala koji je sapun najbolji za pranje, koje vrste parazita i insekata uzrokuju njihove rane i kako ih je najbolje izliječiti. Vrlo jasno uočava potrebe, a onda u skromnosti i jednostavnosti, ali s velikom ustrajnošću traži konkretne načine za ostvarenje kršćanske ljubavi.

Sestre su ondje otvorile malu ambulantu kao prihvatilište težih slučajeva bolesnika. Nije bilo ni struje ni pitke vode. Šivale su rane, iskuhivale gaze, liječili opekline zbog zapaljenja nafte. Ljudi bi im znali reći: „Kad idemo dolje u grad, imamo problema, međutim, kad nam vi šivate, sve je u redu, brzo zarastu.“ Radile su nekada uza svijeću. Na konjima su išle do ostalih, udaljenih naseobina, a nekad su pješaćile i po nekoliko sati. I tako iz dana u dan pune dvije godine.

Duh velikodušnosti i žrtve omogućio joj je da izgradi osobnu jakost i izdržljivost. Lijekove, posebno antibiotike, traži i nabavlja sa svih strana, nije joj teško satima pješaćiti do bolesnika. Primjenjuje klasične medicinske metode koje je naučila u struci, ali isto tako pokušava polako prihvatiti i domaće načine liječenja, malo-pomalo razumjeti tamošnju svijest o potpunoj povezanosti čovjeka s prirodom, biljkama, vodom, planinom i rijekama. Jer seljaci u prirodi traže i uzrok i posljedice i lijek svih bolesti.

TUBERKULOZA I POVRATAK U DOMOVINU

Nakon kratkog vremena i sama obolijeva od tuberkuloze bronhija, pa s velikom tugom prihvaća odluku poglavara da se vrati u Hrvatsku i uzme vrijeme potrebno za oporavak. U Hrvatskoj je bila do za-

vršetka Domovinskog rata. Bila je u Dubrovniku 1991. godine kada su na Dubrovnik padale granate. Radila je tada u djevojačkom internatu Družbe Službenica milosrđa. Djevojkama koje su se zatekle u okupiranom gradu pomagala je da što lakše i bezbolnije prebrode rat. S njima se u podrumu „igrala lopte“, hrabrila ih...

Novi povratak u Ekvador dogodio se 1996. godine. Naime, razboljela se je redovnica koje je mijenjala sestru Lukreciju. Sestra Lukrecija i tada je rekla: „Ja sam spremna! Idem ja!“

POVRATAK U EKVADOR

Ovaj put odlazi u predgrađe glavnog grada Quito. Taj veliki grad podijeljen je tako da se na sjevernom dijelu nalaze luksuzne četvrti bogataša, a na južnom dijelu nalazi se uglavnom siromašno stanovništvo. Žar za misijskim predanjem, polet i požrtvovnost nisu se nimalo umanjili. Budući da je posjedovala medicinsku stručnu spremu, sestra Lukrecija najprije je radila u ambulanti koje su sestre otvorile odmah po dolasku, a koja je stalno bila otvorena za sve kojima je trebala pomoć; čak su se u njoj vršili i manji kirurški zahvati. Ljudi su sestre lijepo primili i ubrzo stekli njihovo povjerenje. To im je dalo hrabrosti u bržem svladavanju jezika tako da u uviđajući pastoralne potrebe ubrzo počele i župni apostolat. Formacija je Filozofsko-teološkoga Instituta Družbe Isusove u Zagrebu uvelike joj je pomogla u pastoralnom djelovanju: najprije su počele s predmoljenjem krunice s narodom, vodile su zatim Službu riječi; mnogo su pješaćile, često po neprohodnim putovima, kroz blato i prašinu, u čizmama ili na mazgama samo da stignu do najpotrebnijih. Misijski entuzijizam bio je jači od svih poteškoća.

Na Sveučilištu Andina upisuje studije alternativne medicine Latinške Amerike. S velikim poletom usvaja nove metode i pred njom se otvara sasvim novo polje misijskoga rada, posebno s bolesnima

i obiteljima. Ubrzo osniva grupu laika zainteresiranih za prirodnu medicinu, te s njima pripravlja lijekove za razne vrste bolesti, neizlječivih klasičnom medicinom i tvorničkim lijekovima. Osobni pristup i kontakt sa svakim bolesnikom, sirupi i kreme od ljekovitoga bilja, masaže... uspješno liječe ljude iz raznih krajeva, a sestra Lukrecija zrači radošću jer se u potpunosti ostvaruje u svojoj novoj misiji. Sebe nimalo ne štedi, sve shvaća kao dar i ne postavlja vremenska ograničenja u svojem djelovanju koje je prožeto duhovnošću Službenica milosrđa i u zajedništvu s lokalnom Crkvom i redovništvom uopće.

SESTRA LUKRECIJA MEĐU NAJPOTREBNIJIMA

Kada je misija u Ekvadoru „stala na noge“ i zajednica sestara povećala se domaćim zvanjima, s. Lukrecija velikodušno je odgovorila potrebi da pomogne pri otvaranju nove misijske postaje u Burundiju u Africi 2002. godine i da se ondje zapali baklja sv. Marije Krućifikse.

Evo što je ona sama o tome rekla u jednom razgovoru:

„Godine 2002. generalna majka tražila je novu sestru za misiju u Africi. Razmišljala sam što napraviti i na kraju ipak se odlučila otići. Uvijek sam imala u mislima internacionalni vid Crkve koji me vodio. Uvijek me oduševljavala univerzalna dimenzija Crkve i otvaranje novih prostora za naviještanje evanđelja, kao i širenje karizme naše Družbe. To je razlog mog odlaska na novi kontinent i novu misiju.“

Tako je 16. ožujka 2002. u misiji Kiremba, u biskupiji Ngozi, okrenuta nova životna stranica. Zajedno s dvije Talijanke došla je u jednu od najljepših zemalja – zemlju velikih jezera, tisuću dolina i visoravni, velikih prašuma (okruženu Ruandom, Tanzanijom i Kongom), ali i jednu od najsiromašnijih svjetskih država – Burundi.

Izvjješćujući sestre svoje redovničke zajednice, sestra Lukrecija opisivala je Burundi kao zemlju površinom za pola manju od Hrvatske, koja ima više od 8 milijuna stanovnika. Burundi je do samostalnosti došao 1962. godine. No, nešto kasnije počele su etničke napetosti, atentati i istrebljenja između Tucija i Hutua. Pigmeji, s kojima je radila sestra Lukrecija, najstarija su, ali i najmalobrojnija etnička skupina kojoj su ove druge dvije nijekale ljudsko dostojanstvo i koristile je kao oruđe u svojim sukobima. Sestra Lukrecija pisala je i o evangelizaciji koja je ovdje vrlo površna zbog nedostatka evangelizatora, ali i velikoga prirasta stanovnika. Iako djeca i mladi maju veliku želju za obrazovanjem, postižu ga uz veliki trud i vlastiti rad tijekom praznika. Učenje je u školama otežano zbog nedostatka struje i brojnih obitelji. U Burundiju žena nosi sav teret obitelji, a već od ranoga jutra odlazi obrađivati zemlju s djetetom na leđima i bez doručka. Večera je najčešće jedini obrok koji imaju.

„Ipak, uza sve to, ovaj narod ima vjeru i vremena za Boga, osobito nedjeljom. Pjesmom i plesom, uz bubnjeve, slave Boga. S malim su zadovoljni: malo sapuna, komad robe, jedan pozdrav, pogled, osmijeh – čini ih sretnima i zadovoljnima“, napisala je sestra Lukrecija u pismu svojoj rođenoj sestri i redovničkoj susestri Kazimiri kako bi joj panorama Burundija pomogla u misijskoj animaciji.

Ondje joj je u bolnici Kiremba povjerena preventivna služba i odgovornost za „Centar za neishranjene“ Doma zdravlja za prevenciju. U toj se bolnici, koja je otvorena po želji pape Pavla VI. i priložima Bescianske biskupije, hospitaliziraju teško neishranjena djeca, praćena i njegovana od svojih majki ili nekoga drugog člana obitelji. Povjeren joj je također dispanzer za žene te cijepjenje djece, a to znači praćenje djece do pete godine njihova života. U centru za prevenciju zdravlja, budući da je otvoren od ponedjeljka do petka, dolaze djeca za cijepjenje i određene povremene kontrole majki

bilo prije ili nakon poroda. U bolnici su godišnje pregledani, cijepljeni i liječeni deseci tisuća djece, a rađalo bi se oko 2200 djece s komplikacijama u porodu.

„Da znate samo kako je teško gledati dijete koje je neishranjeno, a kad njegovi roditelji od nas dobiju potrebnu hranu, oni to podijele na svu obitelj, tako da je dijete i dalje neishranjeno.“

Djeca, ovisno o težini neishranjenosti, ostaju u bolnici nekoliko tjedana.

„Prvi tip neishranjenosti naziva se marazma. Riječ je o totalnoj iscrpljenosti djeteta zbog nedostatka hrane. Drugi je tip kwasherkor, to su djeca gotovo na rubu života, natečena, s brojnim nuspojavama, koja dolaze u pratnji roditelja ili bližnjih. Njihova je terapija na početku specijalno terapeutsko mlijeko koje primaju svaka dva sata.“

Ako terapija pomogne, odlazi se iz stacionara na kućno liječenje, a potom slijedi konzumacija nutritivnoga brašna. Roditeljsko ponašanje i poštivanje uputa preduvjet je za ozdravljanje djeteta, u protivnom neishranjenost može ostaviti dugotrajne posljedice na psihofizički razvoj djeteta.

„Neka se djeca, nažalost, katkad vrte u bolnicu u još težem problemu. Neimaština i neznanje, gdje je stanovništvo uglavnom nepismeno i na niskom stupnju razvoja, dovodi do teškoga mijenjanja stečenih navika. K tome, ceste su nedostupne...“

Kako god, redovnice se u bolnici (i izvan nje) bore za red i higijenu. Svakodnevno se podijeli 180 obroka, uz redovito bolničko liječenje na svim odjelima. Iz pisma od 2002. godine saznajemo da je sestra Lukrecija prala djecu čija je koža, od prljavštine i bolesti, bila nalik hrastovoj kori. A da bi imali gdje jesti barem jedan obrok dnevno, sapunom i kamenom čistila je stol.

Nakon samo tri godine od dolaska sestre Lukrecije, Centar za neishranjene promijenio je lice: obnovljen je i preuređen u službu asistencije tako da je postao centar u svemu prihvatljiv i funkcionalan, aktivan i organiziran s domaćim osobljem. Sada se vrijeme boravka djece, od tri do četiri tjedna, vrjednuje na osnovu težine svake pojedine situacije i za to vrijeme majke koje dvore svoje mališane također se hrane, educiraju i formiraju u ispravnim higijenskim normama, kao bi potom bile u stanju prepoznati prve simptome neishranjenosti, anemije i malarije, glavnoga uzroka smrtnosti djece. Mnoge od majki zaražene su virusom HIV-a.

„Da. To je veliki problem. Rađaju se djeca zaražena HIV-om. Mi se brinemo i za djecu i za majke, koje doje djecu do šest mjeseci, a poslije toga ih hrane s mlijekom u prahu. Zanimljivo da su mladi vjernici više svjesni vrijednosti vjernosti nego oni stariji, i uopće, a usvajanjem kršćanskih vrijednosti obitelji će biti stabilnije i bolesti manje. Jer, znamo da je širenje HIV-a povezano s bračnom nevjernošću. Svi na tome zdušno radimo.“

U ovim centrima ljubav sestre Lukrecije nije imala granica. Kad su djeca bila otpuštena, oblačila je svakog u novo; poklanjala im je odijelca, majice, kape, natikače, pulovere, cipele... sve što bi im moglo koristiti. Mamama, uz novu odjeću, davala je brašno, grah, rižu, mlijeko u prahu i sapun za tri dana, kako se po povratku ne bi odmah našli u poteškoći.

Zbog humanosti i djelotvornosti sestre Lukrecije Centar za neishranjene bio je predmet divljenja švicarskom Crvenom križu, koji je u suradnji s Crvenim križem Burundija u Kirembu poslao svoje diplomatsko medicinsko osoblje na staž. Nije sestra Lukrecija nije poučavala samo profesionalnoj tehnicu, već također i načinima kako se nadвити nad malene i zapuštene prenoseći poštovanju i evanđeosku ljubav.

Uvijek vedra i nasmijana, ali šutljiva i diskretna, sestra Lukrecija rado je pronalazila najpotrebnije među najsiromašnijima. Tako se uz rad u bolnici s velikom ljubavlju brinula se o najzapuštenijim zajednicama Pigmeja plemena Batua koje joj je bilo posebno na srcu jer su isključeni i iz onako siromašnog društva Burundija bez prava na školovanje. Posebno se posvetila jednom selu Batua, koje se zove Rowmo, udaljeno 15 km od centra. Uz rad u centru uvijek je imala vremena za obilazak obitelji Batua kako bi se kroz razgovor uvjerila gdje je najpotrebnije pomoći. Batua predstavljaju etničku manjinu koja živi izolirana po selima, posvećena pravljenju glinenih posuda. Česte posjete njima uz koju vreću graha i žita, te razgovor i najnužniju medicinsku skrb, za njih su bila prava milost. Bila im je majka i skrbnik. Dan prije nego ju je zadesila iznenadna smrt, podijelila im je božićne pakete.

Boreći se stalno s nedostatkom sredstava za kvalitetno liječenje, organizirala je niz akcija za gradnju kuća (inače načinjenih od običnog pruća i blata). Sestra Lukrecija nije pomagala samo gradnju, već je nadasve pomagala Batua u selima osjećati se protagonistima njihova napretka. Činjenica je da su s jedne strane mnogi materijali potrebni za gradnju dobiveni vanjskom pomoći, a s druge strane oni sami su pripremali pijesak, kamen i pekli opeke od crvene zemlje, pomažući u mnogo slučajeva također kao zidari i pomoćnici, koje bi redovito za to sestra Lukrecija nagradila na kraju mjeseca.

Osobito se zauzimala se za pomoć djeci pri školovanju (kumstva), u što je uključila i mnoge obitelji iz Hrvatske osobno i preko Nacionalne uprave Papinskih misijskih djela. Kako bi svi mogli pohađati školu, na početku školske godine svakome je darivala bilježnice, olovke, kemijske olovke, gumice, ravvalo... i uniforme koje im njihove mame ne bi bile u mogućnosti nabaviti. Svaki je mjesec obiteljima dijelila brašno, sapun i ručnik. Budući da je škola bila daleko

od sela, svakog je tromjesečja kontrolirala prisutnost i odsutnost svakog pojedinog učenika, kako ne bi nitko bio isključen zbog neredovitog pohađanja nastave.

Sestra Lukrecija zasigurno je bila velika ostvariteljica socijalnih projekata, ali prije svega i nadasve bila je gorljiva animatorica zvanja. Veoma je voljela mlade i rado je okupljala grupe u župi Kiremba i studente podrijetlom iz cijelog Burundija, koji su pohađali obližnju gradsku gimnaziju u vidu internata.

Organizirala je neko vrijeme tečaj krojenja i šivanja za grupu djevojaka uz pomoć jedne završene krojačice, koja je kasnije ušla u novicijat. Ona im je sama držala lekcije iz vjeronauka i francuskoga jezika, a uz pomoć jedne profesorice iz gradske gimnazije lekcije iz kirundi, domaćeg jezika.

Jednu nedjelju u mjesecu imala je susret na temu Riječi Božje, s posebnim na Evanđelje. za ljetnog vremena organizirala bi duhovnu obnovu od tri dana uz prisutnost svećenika.

Bila je neumorna... Za ove aktivnosti davala se cjelovito i s entuzijazmom, dijeleći djevojkama koje je susretala i studentima svih kategorija, bilo u gradu, bilo po brežuljcima, knjižice kratkog životopisa svete Marije Krucifikse, prevedene na lokalni jezik.

Govorila je: „Ako izbliza ne slijedimo naše mlade, ne možemo imati zvanja.“

Također je pomagala neke bogoslove iz mjesta, ne samo ekonomski. Tražeći susret s njom kroz razgovor, tražili su savjet kako stupiti u sjemenište, kako čuti i živjeti poziv Gospodinov. Sestra Carla Brianza svjedoči o neizmjernej radosti sestre Lukrecije na dan svećeničkog ređenja jednog svećenika.

„Sjećam se kao da je danas, koliku je radost osjećala na dan kada je bio zaređen svećenik, jedan njezin bogoslov iz Kirembe. Govorila je da je ova radost najljepša nagrada koju je mogla dobiti. Sve je ovo osjećala jer je mnogo ljubila Crkvu Katoličku, svoju redovničku obitelj i Majku utemeljiteljicu, sv. Mariju Krucifiksu di Rosa.“

„VEĆ SMO VAM SVE DALI...“

Papa Benedikt XVI. jednom je prigodom, govoreći o mučenicima, upotrijebio frazu „mučeništvo svakodnevne vjernosti evanđelju“. Sestru Lukreciju to svakodnevno mučeništvo na misionarskom putu dovelo je i do onoga koje je na kraju i krvlju potpisno. Ubijena je 27. studenoga 2011. u samostanu časnih sestara Službenica milosrđa u Kirembi, u afričkoj zemlji Burundiju. Oko 21 sat po lokalnom vremenu dvojica naoružanih i maskiranih razbojnika upali su u samostan u Kirembi tražeći novac. Nakon što su im sestre dale sav novac koje su imale, na mjestu su ubili s. Lukreciju. Metak je prošao njezinim srcem i u jedan je čas pala bez života nekoliko metara od glavnih vrata samostana, upravo ondje gdje je siromašnima pružala pune ruke darova. Ostalo je zapisano kako je ubojicama, kada su upali u samostan, rekla: „Što još želite? Već smo vam dali sve.“ To sve što su misionari dali zapravo je život stavljen na raspolaganje potrebnima u ovom dijelu svijeta. S. Carlu Brianza, kućnu poglavaricu, i talijanskog volontera Francesca Bazzania oteli su i uzeli samostanski auto, te se odvezli u nepoznatom smjeru. Volonter se slučajno zatekao u samostanu jer su ga sestre pozvale da otkloni kvar nestanka struje koji su, kako se kasnije saznalo, namjerno izazvali upravo pljačkaši. U to vrijeme u samostanu su se nalazile još četiri sestre: jedna iz Italije i tri iz Ruande, ali im pljačkaši nisu naškodili. Policija se odmah dala u potjeru i u susjednom mjestu, na udaljenosti oko osma kilometara, pronašli su beživotno tijelo talijanskoga volontera kojeg su razbojnici ubili i u besvjesnom stanju ranjenu s. Carlu, za koju se

u prvom trenutku mislilo da je mrtva. Sestra Carla izvan je životne opasnosti i operirana je u bolnici u Kirembi, a potom je prevezena u Italiju na daljnji kirurški zahvat.

Odmah nakon preseljenja u vječnost, pokazalo se da je nastavila „odozgor“ ono za što se zauzimala za života. O tome najbolje svjedoče duhovna iskustva jedne djevojke i jedne sestre. Djevojka, koja se onoga dana, kada je tijelo sestre Lukrecije trebalo biti dovezeno u provincijalnu kuću u Splitu, navratila da pozdravi sestre, jer je toga dana diplomirala na fakultetu, osjetila je u duši poziv: „Ti trebaš doći na njezino mjesto!“ Danas je postulantica.

A navedena sestra za vrijeme sprovoda u duši je „čuła glas“: „Ti ćeš me zamijeniti u Africi.“ I nakon toga dana nije imala živa mira dok to nije povjerala poglavarima. Sestra se trenutačno nalazi u Francuskoj na pripremi za odlazak u misije u listopadu 2013.

„BOG ZOVE, JA IDEM!“

Dan u životu sestre Lukrecije, prema svjedočanstvu sestre Ljilje Lončar, započinjao je u 4:30, sat vremena prije zajedničke molitve sestara. Nakon tuširanja redovito je vježbala jer je imala reumatski artritis koji je na ovaj način pobjeđivala. U 5 sati već je bila u kapelici moleći i čekajući zajednicu da skupa mole jutarnju, Poslije Jutarnje bilo bi razmatranje zatim sveta misa. Nakon mise zajednički doručak i kratko iznošenje značajnih aktivnosti kako bi sve sestre znale što se događa u zaduženjima svake od njih. Sestra Lukrecija bila je gotovo svugdje prisutna. Nije se štedjela, ni u čemu, ni za koga. Svi ma je bila otvorena, ali nije odustajala od zacrtanih planova niti je popuštala biti u neposrednoj blizini najpotrebnijih. Pri tome je stalno radila na organizaciji po višim standardima, uključujući struku s kršćanskim svjetonazorom na ljudski život i cjelovito zdravlje.

Često se zauzimala za kuhinju, uza svu svoju zauzetost. Dogodilo bi se da stavi nešto kuhati i uslijed posla zaboravi na kuhinju pa ponešto iskupi ili zagori. Sestre bi joj ljutito prigovorile da ne može u isto vrijeme biti na dva mjesta. Ona bi ponizno pitala za oprostjenje i nastavila dalje sa svojim kuhanjem. Nikada se nije branila niti je druge okrivljivala.

U svojem tjednom programu voljela je uvijek nešto specijalno pripremiti. Svako jutro sestre s kojima je živjela pile su njezine zdrave sokove, gdje bi miješala djetelinu, razne vrste voća i koprivu. Motivirala bi ih da piju sa svojim obrazloženjem da je sve to zdravo. Ona je jela vrlo malo. Mesa skoro nikako.

Uvijek je bila u nekoj edukaciji. Stalno je pohađala tečajeve iz područja zdravlja, organizacije, Biblije i druge. Bila je vrlo ambiciozna i sve je htjela naučiti, a onda bi to primjenjivala u radu i prenosila na druge. Educirala se kroz tečajeve, priređene radionice i rad na terenu stotine osoba, među kojima su bile prvenstveno majke obitelji.

Isticala se po strpljenju i radosti s kojom je prenosila poduku pokazujući što, kako i zašto nešto treba činiti. Na kraju dana umor bi je svladao pa bi zaspala sjedeći pred Isusom u kapeli. Odlazila je na spavanje u 23 sata.

Malo je pričala, osim kad bi nekome nešto objašnjavala ili ga uvjeralo o smislu nekog konkretnog cilja. U konfliktnim situacijama birala je riječi i rekla bi istinu bez uzrujavanja. Često je bila kritizirana zbog svoji „nerazboritosti“ i svoje upornosti kao i svojeg prevelikog opsega posla. Znalo je biti i teških riječi koje bi netko drugi pamtio kao tešku osobnu povredu. Ona nije. Nakon toga ona bi se ponašala najljubaznije s onima koji bi je povrijedili. Nije to bila gluha, već njezina usmjerenost na bitne stvari.

Zaljubljena u Boga i uvjerenjena u svoje zvanje redovnice i misionarke, gajila je jaku pobožnost prema euharistijskom i milosrdnom Isusu. Među ljudima je širila gorljivu ljubav prema Blaženoj Djevici Mariji, preko molitve krunice.

Govorila je da biti ančela znači nikada ne zatvoriti vrata: „*Bog zove, ja idem!*“ Kod nje nije bilo sumnje je li na mjestu gdje je najpotrebnija:

„Mogu reći sa sigurnošću da sam doista među najpotrebnijima, da im preko osnovnih ljudskih potreba naviještam Boga ljubavi u osobi Isusa prisutnoga u Euharistiji i u našoj siromašnoj i bolesnoj braći. To me ispunja zadovoljstvom i daje smisao mojem misionarskom poslanju“, zapisala je u pismu od 14. veljače 2003. U njemu je izrazila i pouzdanje u Providnost: „Mnogo smo puta do sada iskusili Njegovu providonosnu prisutnost koja ulijeva sigurnost u istinitost poziva i poslanja, unatoč našim nedostacima i ograničenostima.

Ne žaleći se ni nad čim, u više pisama isticala je svoje uvjerenje: „*Gospodin nas krijepi i nagu nam daje, iz dan u dan dovoljno.*“

Poučavala je u vjeri i skrblila se o svemu: o zdravlju i prehrani, o gradnji kolilba do krpanja, šivanja, kuhanja i kopanja... Životom je bila animatorica zvanja: njezin lik oduševljavao je mlade djevojke i mnoge od njih danas su Službenice milosrđa.

Spajala je medicinu i teologiju, asketiku i sociologiju. Jednom je prilikom izjavila:

„U mom misijskom radu, moja medicinska i teološka sprema idu zajedno i one se nadopunjavaju. Evanđelje se ne može naviještati bez materijalne pomoći, bez konkretne pomoći ljudima. To vrijedi na poseban način tamo gdje je ekonomsko i zdravstveno stanje daleko od normalnoga, a to su misijske zemlje.“ Zato je sestra Lukrecija prosila pomoć za svoju siromašnu djecu u Burundiju.

Premda je bila jedina Hrvatica u zajednici, nije se dala pokolebati nikakvom nostalgijom. O tome je ovako rekla: „Misijski poziv prisutan u dubini duše i svijest da u Crkvi nisi stranac, da je Bog tamo gdje je čovjek, daje mi snaga da s ljubavlju sve Bogu prikazujem za misiju za koju me je pozvao.“ Svjesna je bila sestra Lukrecija i opasnosti u kojima je živjela, no ništa je nije moglo pokolebati. Ostala je do kraja vjerna pozivu i poslanju koje je dobila od Crkve.

Ovaj kratki prikaz završavamo riječima sestre Lukrecije koje je izrekla u jednom intervjuu:

„Svima bih se preporučila u molitve i zahvalila bih svima za sve žrtve i odricanja u korist naše siromašne braće u misijama. Sigurna sam da će takvim radosnim darivateljima Gospodin na kraju reći: „...bio sam gladan, žedan, gol .. i pomogli ste mi“ (usp. Mt 25,25).

Mlade bih pozvala da budu jaki i hrabri svjedoci vjere; da se studijem i radom ozbiljno spremaju za život, zahvalni Bogu i roditeljima za prekrasne mogućnosti koje su im stavljene na raspolaganje. Gledajući mogućnosti ove mladeži, koliko bi joj bili zavidni mladi Burundija koji bi htjeli učiti i studirati, a nemaju sredstva. Mladi su nositelji naše domaće Crkve, i neka ne zaborave da je naša Crkva misijska ne smo o Misijskoj nedjelji, u listopadu, nego kroz cijelu godinu.“

